

O ZMEDI IN SAMOVOLJI PRI UPORABI NAŠIH POKRAJINSKIH IMEN

Med pripravljanjem nove geografske monografije Slovenije bodo geografi presesali tudi regionalna imena in jih skušali poenotiti pri bodoči rabi. Ker pa bodo knjige pričele izhajati šele čez nekaj let, meni komisija za zemljepisna imena in terminologijo pri Zvezi geografskih društev Slovenije, da je potrebno javnost opozoriti na najbolj pereče primere neutemeljenega spreminjanja pokrajinskih imen in njihovega ozemlja, kar povečuje zmedo in nejasnosti.

Mnogo nesporazumov nastaja zaradi nepoznavanja nastanka in pomena pokrajinskih zemljepisnih imen in zgodovinsko-upravnih oznak. Oblikovanje deželnih meja Koroške, Štajerske, Kranjske in Primorske se je zaključilo z razpadom avstroogrske države po prvi svetovni vojni. Ker ni več upravnih enot, ki so bile podlaga teh imen, nimamo razloga, da bi meje samovoljno spreminjali še danes.

Po italijanski okupaciji po prvi svetovni vojni je del slovenske javnosti razširil meje Primorske na škodo Notranjske. Odkar je bila po drugi svetovni vojni odpravljena tamkajšnja državna meja, je razmejitev teh dežel postala še bolj sporna in neenotna. To ne more opravičevati okrajševanje nekdanjega ustaljenega imena Notranjska Reka. Marsikje na Slovenskem ljudstvo imenuje bližnji vodni tok Reko. Zato okrajšana Reka (ali reka Reka) izgublja na prepotrebni podrobnejši lokaciji.

Izvor mnogih nesporazumov o regijah jugozahodne Slovenije je nepoznavanje razlike med zemljepisnim nazivom Primorje (ali Slovensko Primorje) in zgodovinsko-upravno Primorsko, ki je skupno z Goriškim imela znatno večji obseg.

Tudi pri omejevanju delov nekdanje Kranjske, Gorenjske, Dolenjske in Notranjske, je potrebno upoštevati nekdanje kranjske deželne meje. Pri tem je najbolj prizadeta Dolenjska, kjer se njeno ozemlje vedno bolj odmika od območja, kjer se domačini imajo za Dolenjce (ali Kranjce). Imena kot Zahodna, Srednja, Vzhodna Dolenjska postajajo vedno bolj sporna in nejasna.

Sredstva javnega obveščanja z vedno večjim uspehom uvajajo novo ime Obala. Ni mogoče ugovarjati potrebi, da se vpeljejo nova regionalna imena, ako je za to potreba. Toda naj bodo jezikovno neoporečna in smiselno usklajena z obstoječim regionalnim jezikoslovjem, kot ga je izoblikovalo ljudstvo in znanost. Nova Obala ne ustreza ne prvi in ne drugi zahtevi. Pri govorni rabi Obala nastaja dvoumje, ali je mišljen ozek pas kopnega ob morju (katerem?), ali širše ozemlje, za katerega se v stroki javlja tudi ime Slovenska Istra. Naša komisija soglaša z mnenjem koprskega geografskega društva, da je za to ozemlje najprimernejše ime Koprsko Primorje. Ako je mišljeno ožje obalno področje, naj se uporablja opisni naziv obalni kraji. Podrobnejšo argumentacijo o tem je prinesla zadnja številka Geografskega obzornika.

Sestavljenka iz Po + ime reke + je od nekdanjega pomeni ozemlje (porečje), ki se odmika v neko reko. Tako poznamo Pomurje, Podravje, Posotelje, Posavje, Posočje, Podonavje itd. Zato ni mogoče pristati na drugačno, prostorsko zoženo ime Posavje. Ker se v televizijskem Posavskem obzorniku navadno prikazujejo kraji, ki so blizu spodnje Save, bi bil ustrežnejši naziv Spodnjezasavski obzornik. Saj je Zasavje ponekod živo ljudsko ime. Sicer si je potrebno pomagati z imenom za manjše regije, med katerimi je tudi Spodnje Posavje. Podobne pomisleke vzbuja televizijski Podravske obzornik.

V navadi je, da rabimo za enotno regijo, v kateri se dela v nečem razlikujeta, sestavljeno ime z vezajem (Bloško–Potočanska planota, Krško–Brežiško polje, Kranjsko–Sorško polje. Pri slednjem se del ravnine odmaka v Soro in drugi gravitira h Kranju). Zato se naša komisija zavzema za enotno rabo Kamniško–Savinjske Alpe. Po obliki Kamniške in Savinjske Alpe bi lahko sklepali, da gre za dve gorstvi, po obliki Kamniške ali Savinjske Alpe pa, da lahko izbiramo med obema imenomoma.

Za del Predalpskega hribovja severno od Ljubljanskega barja se pogosto javlja alternativno ime Polhograjski Dolomiti. Menimo, da je pravilnejše Polhograjsko hribovje, saj ga gradijo tudi drugačne kamnine in ne le dolomiti. Od alternativnih imen Kobansko, Kozjak, Podravsko obmejno gorovje za predalpsko hribovje severno od Dravske doline, zagovarja naša komisija enotno rabo Kozjak, a brez masiva Košenjak, ki je del Golice. Tako želi tudi večina tamkajšnjega prebivalstva.

Prvič objavljeno v Delu 18. X. 1986.

Komisija za zemljepisna imena in terminologijo
pri Zvezi geografskih društev Slovenije
Zanjo Ivan Gams